

Grundvandsbeskyttelse gennem oprettelse af Vand – og naturparker. Tilførsel af midler til Jordfonden. (Budgetforslag B2025)

Forslagsstiller: Thure Hastrup (UFP)

Forslaget retter sig mod BA og MTM.

Hvad vil vi gerne opnå? Hvorfor stilles forslaget?

Hensigten med forslaget er at sikre en principbeslutning om finansiering af beskyttelsen af de arealer hvor der skal realiseres Vand- og naturparker / Blågrønne parker og Grundvandsparker i Kommuneplan 2025 og som følge af Klimaaftalen (29.04.2024).

Vi foreslår, der afsættes tilstrækkelige midler til jordfonden til at sikre gennemførelsen af opkøb af jord, herunder lavbundslande, til skovrejsning, natur, beskyttelse af drikkevandet mm, således at kommunen i alt kan sikre den samlede ambition på 16.000 ha til disse formål i 2030.

Dette vil kræve yderligere tilførsel af midler i årene 2025-2030 til jordfonden.

På siderne 8-9 og 10-11 i oplægget "Status på Drikkevandsressourcen i Aarhus" findes et opdateret forslag til udpegning af områder til grundvandsparker, udarbejdet af Aarhus Vand og VPU. Side 10 findes et kort med udpegning af de 6 sammenhængende arealer Aarhus Vand og VPU mener er vigtigst at få beskyttet når Kommuneplan 2025 skal udpege de 8.000 ha til realisering af Vand – og naturparker.

Disse områder ønskes sikret gennem opkøb eller andre beskyttelsestiltag som første prioritet.

Da der tilsyneladende er forskel på hvor store beløb der anses for nødvendige at tilføre jordfonden for at sikre beskyttelse af drikkevandet i grundvandsparkerne og de ca. 8000 ha. til realisering af Vand- og Naturparker (tidligere Blågrønne parker) i Kommuneplan 2025, ønskes en gennemarbejdet plan for tilvejebringelsen af de nødvendige midler. Til B2025 forhandlingerne ønskes derfor en belysning af finansieringsbehovene for at opnå det mål, der beskrives i Aftale om Klimastrategi 2025-2030 s. 11 (og 12 for lavbundslandene). Der ønskes med andre ord en finansieringsplan der kan sikre at Aarhus kommune når i mål med beskyttelsen af drikkevandsressourcerne og de øvrige skitserede natur og skovmål til 2030.

"Forligsparterne er enige om, at der udpeges i alt 8.000 hektar (inkl. eksisterende natur) til blågrønne parker i Kommuneplan 2025. De blågrønne parker medfører, at 4.000 hektar landbrugsjord omdannes til natur, skov og anden grundvandsbeskyttende anvendelse. Forligsparterne er enige om at udpege yderligere 4.000 hektar, således den samlede ambition for skov og natur i Aarhus er 16.000 hektar, svarende til en 1/3 af kommunes areal. Det kræver, at der tænkes i multifunktionel arealudnyttelse, hvor flere formål opfyldes på samme areal. Forligsparterne anerkender, at en så stor transformation vil tage tid og være vanskelig. Målsætningerne skal nås gennem et samarbejde med lodsejere, landbrug og virksomheder. Forligsparterne ønsker, at Aarhus Vand bidrager til realiseringen af de udpegede blågrønne parker, og at grundvandsbeskyttelsen sker indenfor disse. Forligsparterne ønsker endvidere, at Teknik og Miljø i forbindelse med kommuneplan 2025 fremlægger en ambitiøs og balanceret retning for grundvandsbeskyttelsen indenfor 300 meter fra en vandboring, og at dette fremadrettet er afsat for både Teknik og Miljø og Aarhus Vands praksis på området. Skovrejsning med varierede bevoksninger af urørt skov skal samtidigt bidrage til at indfri grundvandsbeskyttelse og grundvandsdannelse, biodiversitet, vandtilbageholdelse, friluftsliv og folkesundhed." (klimaaf tale s. 11)

Baggrund:

I budgetforliget 2023 vedtog forligsparterne at oprette en Jordfond til arbejdet med et grønnere Aarhus og etablering af grundvandsparker. Teksten i forligsaftalen havde overskriften: Grundvandsparker / Jordfond til arbejdet med et grønnere Aarhus. Med denne begrundelse afsatte forligsparterne bag B2023 35 mio. kr. i 2023 til etablering af en jordfond. De fleste af midlerne i jordfonden blev brugt i løbet af 2023.

I budgetforliget 2024 vedtog forligsparterne en tekst, med hensigtserklæringer, men uden at afsætte yderligere midler til jordfonden, bortset fra en hensigtserklæring om at sætte retning på foreløbig 25 mio. kr. fra de ekstra indtægter fra "selvbudgettering B2024", der samlet forventedes at ligge på omkring 400 mio. kr. Der nævnes som en klar målsætning, at "Udpegningen af blågrønne parker afsluttes med vedtagelsen af Kommuneplan 2025. Herved er der grundlag for at sikre mest mulig synergi mellem grundvandshensyn og ønsket om mere natur, skov m.v. samtidig med, at der gives mulighed for inddragelse af borgere og øvrige relevante interessenter i arbejdet. Det forudsættes dog, at udpegningen bl.a. sikrer synergi til det forslag til udpegning af blågrønne parker, som Vandplanudvalget i Aarhus (VPU) og Aarhus Vand har indsendt som led i høringen af forslag til Planstrategi 2023." (s.42) Arealet der omtales er på 8.000 ha.

I Klimaaftalen 29.04.2024 er der en hensigtserklæring om tilførsel af midler til Jordfonden (s. 23-24). Opsummeringen lyder: "I alt tilføres jordfonden 50 mio. kr., da der udover de 30 mio. kr. til skovrejsning også afsættes 20 mio. kr. til opkøb af lavbundslande. Hertil kommer yderligere 40 mio. kr. fra den statslige grønne fond, der vil kunne tilgå. Forligsparterne vil lægge pres på de nationale rammer for at sikre den fornødne lovgivning og økonomi. Samtidigt beder forligsparterne Teknik og Miljø om aktivt at afsøge mulighederne for yderligere ekstern finansiering mhp. at opnå minimum 75 mio. kr. i medfinansiering. Herudover kan der komme væsentlige ufinansierede poster i form af tabte indtægter samt erstatninger ved ekspropriation. Forligsparterne er enige om at finde finansiering hertil." (Klimaaftalen 29.04.2024 s. 24)

Eventuelle input til hvem, hvad, hvordan og hvor mange ressourcer:

AAV forventer der skal bruges 400. mio. kr. til beskyttelse af drikkevandet i grundvandsparkerne. (oplæg s. 13).

MTM forventer, at der over en årrække vil være behov for at tilføre jordfonden i størrelsesordenen i alt ca. 200 mio. kr. (Klimaaftalen s. 23)

Hensigten med dette budgetforslag er, at sikre en realistisk beregning af hvad det reelle behov for tilførsel af midler til jordfonden vil være for at opnå de skitserede mål for blågrønne parker, skov og natur (de 16.000 ha), med synergi til beskyttelse af drikkevandsressourcen gennem grundvandsparker. Målsætningen er sat til 2030, hvorfor der bør udarbejdes en investeringsplan for B2025-B2029, der sikrer målene.

Mulige kommunale finansieringskilder kan være: Midler fra Selvbudgettering B2024 og mulig selvbudgetteringsgevinst B2025, ekstra selskabsskatteindtægter, fastholdelse af dækningsbidraget efter 2024.

Udover den kommunale finansiering forudsættes finansiering fra VPU-Vandværkerne i Aarhus, Aarhus Vand, Drikkevandsfonden, Naturstyrelsen, "Grøn Fond", Hedeselskabet og flere andre interessenter.

Bilag der kan anvendes til at belyse forslaget:

Aarhus Vand: "Status på Drikkevandsressourcen i Aarhus" 30.04.2024 (Oplæg til bestyrelsesmøde i AAV) Opdateret 29.07.2024.

Klimaneutralt Aarhus 2030 "AFTALE OM KLIMASTRATEGI 2025-2030 Aarhus", den 29. april 2024.